

Teuvo ja Lempi Häkkinen saivat professori Pertti Rannikolta omistuskirjoituksen uuteen kyläraporttiin. KUVA: PERTTI MERILÄINEN

Numeroista tunteisiin

Sivakan ja Rasimäen tutkimuksessa ei enää kerätä tilastotietoja, vaan haastatellaan ihmisiä.

PERTTI MERILÄINEN

Valtimolla julkistettiin tiistaina Sivakkaa ja Rasimäkeä koskeva viides tutkimusraportti. Kirja koostuu seitsemän tutkijan artikkeleista.

Kyliä on tutkittu 1970-luvulta lähtien monitieteellisesti noin kymmenen vuoden välein. Aluksi tutkijat tekivät laajoja tilastollisia kenttätutkimuksia. Sitten siirryttiin yhä enemmän haastattelemaan kyläläisiä.

– Uusimman raportin artikkeleita yhdistävä teema on liikkuminen. Aikaisempaan raporttiin verrattuna painotuvat yksittäisten ihmisten elämäntarinoita ja muistelut, kertoo professori **Pertti Rannikko**.

1980-luvulta lähtien kylää tutkinut Rannikko sanoo, että yhteiskunnallisen muutoksen ohessa myös tieteenharjoitus ja tutkijat itse ovat muuttuneet.

– Tunnehistoria on historian tutkimuksen uusi kansainvälinen suuntaus, huomauttaa professori **Maria Lähteenmäki**.

Radikaali maaseutu

Yhteiskuntatieteilijä Pertti Rannikko on kirjannut artikkeleihin tuoreita havaintoja Valtimon pohjoisista kylistä. Hän arvioi, että seudun luonnonvarojen käyttö lisääntyy, mutta se ei luo paikallisia työpaikkoja, koska esimerkiksi metsänhoitotöihin on tuotu virolaisia.

Rannikko nostaa esiin kä-

sittien ”radikaali maaseutu”.
– Alueelle on viime vuosina vakiintunut vaihtoehtoisen elämäntavan etsijöiden ”tihenymä”.

”Puheet tyhjenevästä maaseudusta on lopetettava.”

Pertti Rannikko

Tulokkasiin on tutkijan mukaan suhtauduttu luontevasti.

Rannikon mielestä puheet autoituvasta maaseudusta on lopetettava. Väestörekisterin seuraamisen sijasta

tulisi korostaa liikkuvien ryhmien roolia kylissä.

– Moni Suomen syrjäisimmistä alueista on tyhjennetty, mikä on ohittanut ja täyttymässä uudella toiminnolla ja merkityksillä.

Lähteneitä ja liikuntaa

Dosentti **Jukka Oksa** on osallistunut Valtimon kylien tutkimukseen 1970-luvulta alkaen. Nyt hän kertoo Rasimäestä lähteneiden elämäntarinoita ja heidän suhteestaan kylään.

– He pitävät arvokkaana kylän laajaa peltomaisemaa. Karjalaisuus ja ortodoksisuus ovat keskeinen tapa kokea itseä, Oksa kiteyttää.

Professori **Hannu Itkonen** ja tutkijatohtori **Mikko Simu-**

la selvittivät rasimäkeläisten liikkumista.

– Arkeen voi tulla sellaista liikkumista, jota ei perinteisessä liikuntatutkimuksessa käsitellä lainkaan, Itkonen sanoo.

Simula kertoo saaneensa haastatteluista viisautta, jota ei saada kirjoista.

Miksi nämä kylät?

Vuosikymmenien mittaan kyläläisten ja tutkijoiden välille on syntynyt luontevaa kanssakäymistä ja ystävyys-suhteitakin. Se näkyi julkistamistilaisuudessa.

Kunnanjohtaja **Leena Mustonen** toivoi tutkimuksen jatkuvan. Pertti Rannikko siirsi vetovastuuta dosentti **Maarit Sirenille**.

– Mielenkiintoista tutkitta-

vaa riittää. Tämä on traditio, jota ilman muuta täytyy jatkaa, Sireni lupasi.

Keskustelussa nousi esille kysymys, miksi Valtimolla tutkitaan Sivakkaa ja Rasimäkeä eikä esimerkiksi Karhunpäättä. Rannikko kertoi edellisen kunnanjohtajan **Pentti Kemppisen** laushtaneen, että olisi kunnassa parempiakin kyliä tutkittaviksi.

Vastauksen kysymykseen antoi Jukka Oksa. Valinnan teki hänen mukaansa kansainvälisestäkin ainutlaatuisuudesta tutkija **Pekka Laaksonen**, joka osallistui ensimmäisen raportin tekemiseen.

– Sivakan Laaksonen valitsi, koska sieltä on tallennettu paljon perinneaineistoa, ja Rasimäen, koska se edustaa siirtokarjalaisuutta, Oksa kertoi.

Elämäntarinoita Sivakan ja Rasimäen kylistä

KIRJAT

Kotona, kylässä, liikkeellä, Sivakka ja Rasimäki arjen ja mielen tiloina. SKS 2016.

Sivakan ja Rasimäen ensimmäiset tutkimusraportit sisälsivät runsaasti numerotietoa. Uusimmassa tutkimuksessa on haastateltu pientä kyläläisten joukkoa ja päästy lähelle

ihmisten omimpia tuntemuksia. Laajan aineiston kokoaminen olisikin tosin hankalaa, sillä väki on huvennut vähiin. Kun Sivakassa oli 1960-luvulla lähes 400 asukasta, vuonna 2014 heitä oli enää 30.

Yhteiskunnallisissa analyysissä kirja antaa oikean kuvan kylien nykyisyydestä. Tutkijoiden johtopäätökset syrjäisen maaseudun tilanteesta

ovat yleispäteviä. Elämäntarinoita sisältävä kirja sopii hyvin myös sellaiselle, joka ei jaksaa lukea tieteellistä tekstiä.

Dosentti **Maarit Sireni** on selvittänyt ”kotikävelyillään”, millaisia suvun historiaan viittaavia esineitä rasimäkeläiset ovat säilyttäneet. Karjalaisuus näkyy esineistössä ja kuuluu puheissa. Maisteri **Päivi Härkin** on haastatellut kahdeksaa

rasimäkeläistä heidän suhteestaan karjalan kieleen.

Sivakasta nostetaan esille kaksi kyläläistä. Professori **Simo Knuuttila** piirtää artikkelissaan hienon kuvan **Hannes Häkkisestä** (1927–2011), kylänvanhimmasta, jolle perinne ja sen säilyttäminen olivat elämäntapa.

Maria Lähteenmäen haastattelema **Maila Mustonen**

kertoo muun muassa, mitkä tuoksut ovat jääneet muistiin lapsuuden Sivakasta ja aikuisuuden Namibiasta. ”Aina olen saanut repiä itseni irti kivulla ja ikävällä”, Mustonen kuvailee muuttamisiaan.

Seppo Knuuttila, **Jukka Oksa** ja **Pertti Rannikko** pohtivat kirjassa tiivistä suhdettaan kyliin ja kyläläisiin. He toteavat osallistuneensa

kylien tutkimiseen muiden töidensä ohessa ilman erillistä tutkimusrahoitusta – tavalla, joka heidän mukaansa ei ”nykyisessä kilpailuyliopistossa” enää olisi mahdollista.

Yli 40 vuotta jatkunut tiettyjen kylien tutkiminen on kansainvälisesti ainutlaatuista. Sen tulee jatkua myös ensi vuosikymmenellä.

PERTTI MERILÄINEN